

Analiza mogućnosti i razvoja turizma grada Karlovca

Trajanovski, Dorijan

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:129202>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Dorijan Trajanovski

ANALIZA MOGUĆNOSTI RAZVOJA TURIZMA GRADA
KARLOVCA

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2015.

Dorijan Trajanovski

ANALIZA MOGUĆNOSTI RAZVOJA TURIZMA GRADA KARLOVCA

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni studij ugostiteljstva

Kolegij: Osnove specifičnih oblika turizma

Mentor: Mateja Petračić, dipl.oec.

Matični broj indeksa: 0618610137

Karlovac, rujan 2015.

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1 Predmet i cilj rada	1
1.2 Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3 Sadržaj i struktura rada	1
2. OPĆI PODACI O GRADU KARLOVCU	3
2.1 Geografska i klimatska obilježja	3
2.1.1. Geografska obilježja	3
2.1.2. Klimatska obilježja	4
2.2 Demografska slika stanovništva	4
2.3 Prometna povezanost	5
3. TURISTIČKA RESURSNA OSNOVA GRADA KARLOVCA	6
3.1 Prirodni resursi	6
3.2 Kulturni resursi	10
4. ANALIZA STANJA I ZNAČAJ TURIZMA ZA RAZVOJ GRADA KARLOVCA	12
4.1 Analiza turističkog prometa grada Karlovca	12
4.2 Važnost turizma za grad Karlovac	25
4.2.1. Utjecaj turizma na gospodarstvo	25
4.2.2. Neekonomski učinci turizma	26
5. SWOT ANALIZA	28
6. SMJERNICE, MJERE I AKTIVNOSTI ZA RAZVOJ TURIZMA	33
7. ZAKLJUČAK	36
8. POPIS LITERATURE	38
9. POPIS ILUSTRACIJA	40

SAŽETAK

U ovom radu govorit će se o analizi mogućnosti razvoja turizma u gradu Karlovcu. Karlovac, diljem Hrvatske poznat i kao grad na četiri rijeke, posjeduje mnoge prirodne i kulturne resurse na kojima se može temeljiti razvoj turizma samog grada, ali i cijele županije. S druge strane, nije samo postojanje određenih resursa siguran preduvjet za razvoj turizma jer njegov razvoj i napredak ovisi i o mnogim drugim čimbenicima. Turizam, kao grana djelatnosti, može uspješno puniti gradske i općinske blagajne, ali i mnogim stanovnicima Karlovca i okolice pružiti mogućnost sezonskog ili stalnog zaposlenja. Iako se, na sam spomen riječi turizam, u Hrvatskoj prvenstveno misli na ljetnu turističku sezonu diljem hrvatske obale, ovaj će rad ukazati na to da je turizam u Hrvatskoj djelatnost koja igra sve veću ulogu i u mnogim područjima kontinentalne Hrvatske pa tako i u Karlovcu.

ključne riječi: turizam, razvoj turizma, Karlovac, kontinentalna Hrvatska

ABSTRACT

In this paper we will talk about the analysis of the possibilities of tourism development in the town of Karlovac . Karlovac , across the Croatia known as the city of four rivers , has many natural and cultural resources on which to base the development of tourism of the city itself , but also the entire county. In other hand , not only the existence of certain resources secure a prerequisite for the development of tourism since its development and progress depends on many other factors. Tourism , as a certain part of some industries , can successfully recharge urban and municipal box offices, but also many residents of Karlovac and its surroundings provide an opportunity for seasonal or permanent employment . Although , at the first thought of the word tourism in Croatia, primarily related to the summer tourist season over the Croatian coast , this paper will point out that the tourism industry in Croatia plays an increasing role in many areas of the continental Croatian as well as in Karlovac.

keywords : tourism , development of tourism , Karlovac , continental Croatia

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet završnog rada je analiza mogućnosti razvoja turizma grada Karlovca. Jedan od ciljeva rada je dati objašnjenja osnovnih pojmova vezanih uz obilježja grada i turističku resornu osnovu grada Karlovca te time otvoriti podlogu za detaljnu analizu stanja i važnosti turizma u gradu Karlovcu. Nakon toga će biti izložene mjere i smjernice za razvoj turizma u gradu Karlovcu kao glavni cilj ovog rada budući da je iz naslova vidljivo kako se radi o analizi mogućnosti razvoja turizma.

1.2. Izvori podataka i metode istraživanja

Pri izradi završnog rada korišteno je više knjiga različitih autora. Budući da se radi o svojevrsnoj interdisciplinarnoj temi, bilo je moguće koristiti literaturu iz područja ekonomije, geografije, turističke geografije, ali i povijesti te povijesti umjetnosti. Osim knjiga, korišteni su i članci iz područja turizma, te internetske stranice koje su poslužile kao izvor novijih i aktualnijih podataka vezanih uz Karlovac i razvoj turizma u Karlovcu. Metode istraživanja korištene u prikupljanju i obradi podataka su metoda analize u početnim dijelovima rada te metoda sinteze koja je korištena u dijelovima rada u kojima se objedinjuje i definira ono što je tijekom rada bili preispitivano. Također, korištene su metode deskripcije i komparacije.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Završni rad podijeljen je u sedam poglavlja razrađenih u manje cjeline. Rad započinje sažetkom koji ukratko opisuje temu završnog rada, a nakon njega slijedi sažetak na engleskom jeziku. U uvodu su izrečene temeljne naznake o radu kao što su predmet i cilj rada, izvori podataka i metode istraživanja kao i sadržaj i struktura rada. Nakon toga slijedi poglavlje u kojem se navode osnovni podaci o gradu Karlovcu, njegova klimatska i geografska obilježja koja predstavljaju određene preduvjete za razvoj turizma u određenim razdobljima godine. U trećem poglavlju objašnjena je turistička resorna osnova grada Karlovca u vidu prirodnih i kulturnih resursa koji čine osnovu za mogući razvoj turizma u gradu.

U četvrtom poglavlju iznosi se analiza stanja i značaj turizma u gradu Karlovcu, a u petom poglavlju objašnjava se SWOT analiza. Osim općenite SWOT analize za grad Karlovac. Šesto poglavlje odnosi se na analizu podataka dobivenih od Turističke zajednice grada Karlovca, a sedmo na smjernice, mjere i aktivnosti za razvoj turizma u gradu Karlovcu koje je moguće definirati kao sintezu prethodnih poglavlja ovog diplomskog rada. Naposljetku, u osmom poglavlju dolazi zaključak diplomskog rada iz kojeg će biti vidljivo je li ostvaren cilj koji je postavljen u uvodu te je li autor došao do konkretnih zaključaka primjenjivih u praksi. Na samom kraju rada naveden je popis slika, tablica i grafikona te popis literature.

2. OPĆI PODACI O GRADU KARLOVCU

Navest će se opći podaci o gradu vezani za turizam. Navest će se geografska i klimatska obilježja, demografska slika stanovništva te prometna povezanost grada. Karlovac svoju komparativnu prednost može tražiti u činjenici da je tranzitni grad koji povezuje razne dijelove Hrvatske ali i Europe.

2.1. Geografska i klimatska obilježja

Kao što je navedeno u uvodnom dijelu rada, povoljna geografska i klimatska obilježja svakako pogoduju razvoju turizma u gradu Karlovcu. U sljedećim pod poglavljima bit će riječi o geografskim obilježjima poput položaja grada Karlovca na karti Republike Hrvatske, gradovima koji se nalaze u sklopu Karlovačke županije, površini i sl.

U dijelu koji se odnosi na klimu i klimatska obilježja bit će definirana obilježja klime koja je karakteristična za grad Karlovac te za cijelu županiju.

2.1.1. Geografska obilježja

Karlovac je smješten na 45°29'34" N i 15°33'09" E, na nadmorskoj visini od 112,7 metara te na hidrografskom čvoru Kupe, Korane, Mrežnice i Dobre i na dodiru nizinske i gorske Hrvatske te Pokuplja i Korduna¹. Nalazi se 56 kilometara jugozapadno od Zagreba i 130 kilometara istočno od Rijeke. Smješten je na dinarskom rubu Panonske nizine, gdje počinje bregoviti i planinski dio prema Mediteranu. Smještena je u samom središtu Hrvatske te graniči sa Zagrebačkom, Sisačko-moslavačkom i Primorsko-goranskom županijom kao i sa Republikom Slovenijom i Bosnom i Hercegovinom. Županija obuhvaća pet gradova (Karlovac, Ogulin, Duga Resa, Ozalj i Slunj) te 16 općina: Barilović, Bosiljevo, Cetingrad, Draganić, Generalski Stol, Josipdol, Krnjak, Lasinja, Neretić, Plaški, Rakovica, Ribnik, Saborsko, Tounj i Žakanje.² Grad Karlovac proteže se na površini od 401,69 kilometara. Najniži dio županije nalazi se oko donjeg dijela toka rijeke Kupe (107 m nadmorske visine), a najviši dio je lokalitet Kula na planinskom masivu Bjelolasica (1.534 m nadmorske visine). Većina županije se nalazi između 200 i 500 metara nadmorske visine, s izuzetkom grada Ogulina. Krajobraz Karlovačke županije obilježava postupni prijelaz od

---

¹ Karlovački leksikon, Školska knjiga, Zagreb, 2008., str. 262

² Turistička zajednica grada Karlovca

ravnog i brdovitog prema pravom planinskom terenu. Dok je većina županije smještena na peripanonskom dijelu Hrvatske, veliki dio njezinog teritorija obilježavaju kraške formacije s izuzetkom zaravni oko rijeke Kupe u krajnjem sjeveroistočnom dijelu županije.³

2.1.2. Klimatska obilježja

Prema podacima Državnog meteorološkog zavoda, klima u užem smislu predstavlja određene vremenske prilike (njihov prosjek) izražene pomoću srednjaka, ekstrema i varijabilnosti klimatskih veličina u dužem, najčešće 30-godišnjem razdoblju.

Karlovac je prijelazno područje između kontinentalnih osobina i blažeg podneblja sjevernog Jadrana dok klimatski uvjeti imaju obilježja umjerene kontinentalne i planinske klime. Srednje siječanjske temperature kreću se od -2 do 0°C, a srednje srpanjske od 20 do 22°C. Maksimum oborina padne u listopadu, a minimum u proljetnim mjesecima. Prirodna vegetacija su šume hrasta lužnjaka i kitnjaka ili miješane hrastove i grabove šume. Prosječne oborine variraju od 1.100 mm u Karlovcu do 2.500 mm u najvišim planinama.⁴

2.2. Demografska slika stanovništva

Područje grada Karlovca ima 55.705 stanovnika (popis iz 2011. godine). Broj stanovnika je od 1880. god. do 1991. godine neprestano rastao, dok je 2001. godine, prema popisu stanovništva, bilo 14 000 stanovnika manje nego 1991. godine. Od popisa 2001. godine do popisa 2011. godine broj stanovnika je manji za 4000. Prema spolnoj strukturi u Karlovcu ima 53,04% (29 543) žena i 46,96% (26 162) muškaraca. Prosječna starost stanovnika je 43,8 godina. Broj radno sposobnog stanovništva iznosi 36 833. U sastavu stanovništva prema narodnosti Hrvata je 88,21% dok su najbrojnije nacionalne manjine Srbi (8,01%), Bošnjaci (0,45%) te Albanci (0,43%) i Slovenci (0,23%).

---

³ Turistički masterplan za Karlovačku i Ličko-senjsku županiju, Hrvatska, 2008. god.

⁴ Karlovački leksikon, op.cit., str. 391.

2.3. Prometna povezanost

Zbog svoga položaja na najjužem dijelu Hrvatske, svega 50-tak kilometara udaljenim od Slovenije i BiH, Karlovac je imao važno prometno i trgovačko značenje. Karlovac se nalazi na raskrižju najvažnijih hrvatskih i europskih autocesta, te kroz njega prolaze svi prometni tokovi između sjevera i juga Hrvatske. Danas kroz Karlovac prolaze autocesta A1 te željeznička pruga Zagreb - Rijeka – Split te brojne ceste pa i on danas posjeduje status važnog prometnog križišta i tranzitnog grada.⁵ Isto tako, radi se o gradu koji je izvrsno prometno povezan s glavnim gradom Zagrebom. Dnevne migracije na relaciji Karlovac – Zagreb moguće u upravo zbog ove izvrsne prometne povezanosti. Sukladno tome, navedeno je postojanje autoceste čija dionica povezuje Zagreb i Karlovac, česte autobusne linije kao i redoviti vožni red vlakova Hrvatskih željeznica. Osim blizine glavnog grada Republike Hrvatske, Karlovac se nalazi na otprilike 90 minuta vožnje automobilom do najvećeg i najznačajnijeg grada zapadnog dijela Hrvatske i sjevernijeg jadranskog područja, Rijeke u kojoj radi izvjestan broj radnika s karlovačkog područja te u kojoj studiraju mnogi mladi Karlovčani.

---

⁵ Karlovački leksikon, op.cit., str. 266.

3. TURISTIČKA RESURSNA OSNOVA GRADA KARLOVCA

U sljedećim poglavljima bit će predstavljena prirodna i kulturna osnova za razvoj i valorizaciju turizma u gradu Karlovcu. Karlovac je grad bogat prirodnim i kulturnim resursima koji bi, uz kvalitetan plan razvoja, mogli predstavljati lokacije visokog stupnja atraktivnosti. Osobito u pogledu prirodnih resursa, ponajviše rijeka koje svojom ljepotom privlače sve više posjetitelja svake godine.

3.1. Prirodni resursi

Prirodni turistički resursi su svi prirodni elementi i faktori visokog stupnja privlačnosti koji su odraz geografske sredine a mogu se turistički valorizirati. Skupinu prirodnih turističkih resursa čine geomorfološki, klimatski, hidrogeografski, biogeografski i pejzažni turistički resursi.⁶

U gradu Karlovcu, kao i u cijeloj Karlovačkoj županiji, razvijena je hidrografska mreža i postoji velik broj rijeka, rječica i potoka. Hidrografske turističke resursi su sve vode i vodene površine koje se mogu turistički valorizirati.⁷ Najznačajnije su rijeke Korana, Kupa, Dobra i Mrežnica koje se odlikuju jedinstvenim karakteristikama te je svaka posebna na svoj način. Sve četiri rijeke su na određenim dionicama pogodne za sportsko-rekreacijske aktivnosti kao što su rafting, kanuing ili kajaking i to u proljetnim, ljetnim i jesenskim mjesecima u godini. Posebno se može istaknuti potencijal gradskih, ali i izvangradskih kupališta, među kojima posebno vrijedi istaknuti uređeno Foginovo kupalište registrirano kao prvo riječno kupalište u Hrvatskoj. U neposrednoj blizini grada, u naselju Rečica udaljenom 8 kilometara od Karlovca, nalazi se izvorište geotermalne vode. Ekonomskom analizom procijenjena su ukupna investicijska ulaganja potrebna za razvoj geotermalne elektrane te ekonomski pokazatelji isplativosti geotermalnog projekta. Proizvodnja električne energije na lokalitetu Rečica bila bi ekonomski opravdana visokim stupnjem godišnjeg korištenja.⁸ Gospodarski potencijal geotermalnih izvora u Rečici je energetska, poljoprivredno-gospodarska i turistička. Pod turistički potencijal pruža se mogućnost izgradnje različitih turističkih sadržaja s bazenima. Iako je kupališni turizam u Karlovcu izuzetno produktivan u ljetnim mjesecima, u ostalim

---

⁶Bilen, M., Turizam i prostor, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2006. god., str. 40.

⁷Vukonić, B. Čavlek, N., Rječnik Turizma, Masmedia, Zagreb, 2001. god., str. 118.

⁸Kurevija, T., Kljaić, Ž., Vulin D., Analiza iskorištavanja geotermalne energije na geotermalnom polju Karlovac, NAFTA, Zagreb, 2010. god. str. 198.-202.

razdobljima godine svakako bi dobro došlo mjesto koje bi privuklo turiste iz različitih dijelova Hrvatske. Budući da se radi o manjem mjestu čije se stanovništvo bavi poljoprivredom, svakako bi bilo zanimljivo spojiti npr. spomenute bazene s poslovanjem obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava. Na taj način bi se razvijao seoski turizam u samom predgrađu grada Karlovca, a u njemu bi ponešto za sebe našli i oni koji su skloniji modernijim oblicima turizma (bazeni, paintball igrališta i sl.)

Prema podacima Hrvatskih šuma ukupna površina Karlovca pod šumama iznosi 13 690 ha. Šume se kao prirodni resurs uglavnom promatraju u smislu proizvodnje drva kao sirovine u industrijskoj proizvodnji, no ne smije se zanemariti uloga šuma u ostalim gospodarskim djelatnostima među kojima su lovstvo i turizam te pružaju mogućnosti za aktivnosti kao što su lov, ribolov, jahanje, paintball i sl. Iako rijetko razmišljamo o iskoristivosti šuma za razvoj turizma, upravo je navedeno kako se one mogu iskoristavati u navedene svrhe i to u gotovo svim godišnjim razdobljima. Proljeće i jesen idealni su za paintball, dok lov i ribolov imaju različite čari ovisno o godišnjem dobu. Zaljubljenici u rekreacijski lov i ribolov aktivni su gotovo cijele godine te su skupina na koju svakako treba obratiti pažnju prilikom organiziranja turističkih ponuda u gradu Karlovcu i okolici. Šume će također privući izletnike i planinare koji nisu strogo orijentirani na jednu aktivnost pa će rado prošetati, provesti dan u prirodi i sl. Šetnja i planinarenje su aktivnosti u koje nije potrebno ulagati enormne količine novca, sami prirodni resursi privući će izletnika svojoj ljepotom te ga je bitno održavati i čuvati od zagađenja i uništavanja.

Šume u okolici grada Karlovca staništa su brojnih vrsta divljači te iznimne biološke raznovrsnosti životinjskog i biljnog svijeta. Danas se na području grada Karlovca nalazi 11 lovišta i 6 lovačkih kuća ili domova.⁹

---

⁹ Strategija razvoja grada Karlovca 2012.-2020., Karlovac, 2012. god. str. 39

Karlovac je grad bogat zelenim površinama i parkovima te se u gradu nalaze i tri zaštićena područja:¹⁰

- Cret Banski Moravci – zaštićen je 1967. godine odlukom Speleološkog odsjeka Karlovac kao posebni botanički rezervat.

Slika 1. Cret Banski Moravci

IZVOR: Ham radio, <http://web.hamradio.hr/>

[dostupno: 17.06.2015.]

Što su to uopće cretovi? Zapravo se radi o močvarnim zajednicama u kojima dominira gotovo isključivo jedna biljna vrsta, a to su mahovine. Na ovakvim područjima, bakterijska razgradnja je vrlo spora te se različiti biljni ostaci nagomilavaju na tlu. Zbog spore razgradnje stvara se treset koji se koristi kao gorivo. Postojanje cretova nije karakteristično za Hrvatsku, pa je samim time Cret Banski Moravci još značajniji.

- Vrbanićev perivoj – zaštićen je 1970. godine rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode Republike Hrvatske kao spomenik parkovne arhitekture.

Slika 2. Vrbanićev perivoj

IZVOR: Hotel Korana, <http://www.hotelkorana.hr/> [dostupno: 17.06.2015.]

---

¹⁰Ibid

Vrbanićev perivoj dobio je ime po Josipu Vrbaniću, jednom od karlovačkih gradonačelnika, magistru farmacije koji je bio vlasnik karlovačke ljekarne krajem 19. i početkom 20.stoljeća. Vrbanićev perivoj nalazi se na lijevoj obali Korane, us klopu današnjeg rekreacijskog centra. Zanimljivo je to da se sastoji od tri dijela. Prvi je dio engleski perivoj, središnji dio uređen je u stilu francuskog perivoja dok treći dio ove cjeline čine skupine crnogoričnih stabala jele i smreke. Bogatstvo biljnih vrsta daje mu prekrasan izgled tijekom cijele godine, a ujedno se radi o najljepšem i najpoznatijem perivoju grada Karlovca.

- Marmontova aleja – zaštićena 1968. godine i upisana u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti kao spomenik parkovne arhitekture.

Slika 3. Marmontova aleja

IZVOR: Karlovac-nature, <http://www.karlovac-nature.hr/>
[dostupno: 17.06.2015.]

Marmontova aleja smještena je u karlovačkom naselju Dubovac. Prepoznatljiva je po tome što se sastoji od mnogobrojnih javorolisnih platana koje su zasađene cijelom dužinom aleje. Javorolisne platane su kulture nastale križanjem američke i azijske platane, a postanak seže u razdoblje sredine 17.stoljeća na području Engleske. Marmontova aleja vodi prema izlazu iz grada Karlovca u predgrađe na koje se nastavljaju okolna mjesta – Borlin, Jelsa, Brodarci itd.

Na prostoru grada Karlovca nekoliko je točaka značajnih panoramskih vrijednosti krajobraza:¹¹

- Gornja Trebinja,
- vila Anzić,
- Kalvarija,
- Martinščak.

Na prostoru grada nalaze se i područja osobito vrijednih prirodnih krajobraza:

- Stari grad Dubovac,
- Vodeni pojas Male i Velike Utinje, Kupe, Korane i potoka Gradnice.

3.2. Kulturni resursi

U skupinu kulturno-povijesnih resursa pripadaju pokretni spomenici (slike), nepokretni spomenici (arheološka nalazišta, spomeničke cjeline, memorijalna područja i građevine), pojedine sakralne građevine (crkve, samostani), pojedinačne profane građevine (dvorci, burgovi, vile, ljetnikovci), te vrtna arhitektura. Navedeni resursi mogu postati i turistički resursi ako posjeduju dovoljno veliku atraktivnost.¹²

Među spomenicima kulture nacionalnog značaja istaknutu važnost u Karlovcu ima povijesna urbanistička cjelina Zvijezda, odnosno uža gradska jezgra grada Karlovca. Bedemi načinjeni od zemljanih nasipa, dodatno opasani šančevima, oblikuju šesterokraku zvijezdu. U središtu čitave zvijezde, na Trgu bana Josipa Jelačića, nalazi se zdenac ukrašen alegorijskim prikazima rijeka.¹³ Unutar Zvijezde, koja je građena po renesansnim principima, postoji i nekoliko građevina, među kojima vrijedi izdvojiti ranobaroknu crkvu Svetog Trojstva s franjevačkim samostanom, zrinsko-frankopanski dvor u kojemu je smješten Gradski muzej i crkva i crkva Sv. Nikole.

Osim Zvijezde vrijedi posebno istaknuti i Stari grad Dubovac. Stari grad Dubovac nalazi se na atraktivnoj lokaciji u neposrednoj blizini nacionalnog svetišta sv. Josipa koje posjeduje bogatu sakralnu zbirku. Smješten je na umjetnom humku povrh grada a nastao je kao utvrda

---

¹¹Ibid

¹²Kušen, E., Turistička atrakcijska osnova, Institut za turizam, Zagreb, 2002. godine, str. 97.

¹³ Studija održivog razvoja kulturnog turizma za Stari grad Dubovac, Muze d.o.o., Zagreb, 2009., str. 23.

srednjovjekovne dubovačke općine potkraj 12. ili na početku 13. stoljeća. Danas izgleda kao renesansni kaštel sa gotičkim elementima.¹⁴

Slika 4. Stari grad Dubovac,

IZVOR:KA portal,<http://kaportal.hr/>

[dostupno:15.06.5015.]

Od ostalih spomenika kulture mogu se izdvojiti sakralni objekti kao što je nacionalno svetište sv. Josipa, crkva Majke Božje Snježne na Dubovcu, pavlinski samostan u Kamenskom kod Karlovca te župna crkva sv. Ivana Krstitelja u Rečici. U Karlovcu se nalazi i vojni kompleks Turanj koji je u ingerenciji Gradskog muzeja. Sadrži dio naoružanja kojim se služila Hrvatska vojska u Domovinskom ratu. Ekspoziti su topovi, vojna vozila, dijelovi vojnih zrakoplova i sl. Vojni kompleks Turanj nalazi se na vrlo zanimljivoj lokaciji. Uz njega prolaze svi turisti koji kreću prema Bosni te izletnici u Topusko i obližnja mjesta. Uz atraktivnu lokaciju, radi se o eksponatima koji su svjedok borbe za samostalnu i neovisnu Republiku Hrvatsku i privlače mnoge izletnike i turiste.

---

¹⁴ Studija održivog razvoja kulturnog turizma za Stari grad Dubovac, op.cit., str. 49.

4. ANALIZA STANJA I ZNAČAJ TURIZMA ZA RAZVOJ GRADA KARLOVCA

U ovom poglavlju bit će riječi o konkretnoj problematici, a to znači da će se govoriti o analizi trenutnog stanja karlovačkog turizma kao i o tome koliki utjecaj ima turizam na razvoj grada Karlovca i cijele županije. Najveći dio podataka preuzet je od Turističke zajednice grada Karlovca kako bi se mogla napraviti što kvalitetnija analiza trenutnog stanja što je neophodno za buduće planiranje. Iz postojećih podataka potrebno je procijeniti koje su snage a koje slabosti vezane uz turizam u gradu.

4.1. Analiza turističkog prometa grada Karlovca

Turistička zajednica grada Karlovca objavila je dokument pod nazivom „Strategija razvoja turizma grada Karlovca 2012. – 2020.“ U njemu se nalazi poglavlje koje govori isključivo o analizi turističkog prometa grada Karlovca.

Sukladno tome, analizu je moguće provesti na dva faktora, a to su noćenja i dolasci turista i izletnika u grad Karlovac. Karlovac je grad kojim prolaze mnogi turisti na putu prema svojim finalnim destinacijama u Republici Hrvatskoj, pogotovo oni koji se kreću prema Jadranu. Upravo zbog toga, u Karlovcu se turisti zadržavaju vrlo kratko te on predstavlja tek jednu etapu na putu prema moru. Trenutno turizam u Karlovcu ima tranzitni karakter. Dio turista su izletnici koji su ciljano došli u Karlovac i koji žele pogledati određene sadržaje no u gradu se ne zadržavaju duže vrijeme. Isto tako, dio turista su svakako i poslovni ljudi koji kraće vrijeme borave u Karlovcu, a u tom vremenu imaju prilike upoznati znamenitosti grada. Što se tiče noćenja, njihov broj varira iz godine u godinu. Tijekom 2009. godine evidentiran je nešto manji broj noćenja. To ne čudi, pogotovo zbog činjenice da je tada osjetno počela rasti i recesija u državi. Takav promjenjivi trend nastavlja se i sljedećih godina.

Iz analize trenutnog stanja vidljivo je kako Karlovac nije destinacija u kojoj se turisti zadržavaju duže vrijeme i kako se radi o destinaciji koja često nije krajnji cilj putovanja turista i izletnika. Zahvaljujući vrlo dobrom prometnom položaju, turizam se razvija zbog navedenog tranzitnog karaktera. Kako bi se Karlovac pretvorio u što atraktivnije turističko središte kontinentalne Hrvatske, važno je usmjeriti snage prema razvoju infrastrukture i ostalim čimbenicima koji će privući i zadržati turiste. Samim time povećao bi se broj dolazaka i noćenja u Karlovcu, a grad bi sve više zarađivao od turizma.

Prema podacima dobivenim od Turističke zajednice grada Karlovca, moguće je analizirati brojčano stanje dolazaka u grad Karlovca, noćenja te tipa smještaja koji su turisti koristili. Dostupni su podaci za 2012., 2013. i 2014. godinu te je moguće obraditi podatke zasebno za svaku godinu, ali i usporediti ih. Sukladno tome, najprije će biti riječi o dolascima zabilježenim u gradu Karlovcu, a ovisno o nacionalnosti posjetitelja. Nakon toga slijedi analiza noćenja u protekle tri godine ta, naposljetku analiza tipa smještaja.

Tablica 1: Dolasci turista u razdoblju 2012. – 2014.

	2012.	2013.	2014.
Albanija	43	75	64
Argentina	23	7	8
Australija	158	131	135
Austrija	1088	1023	966
Bosna i Hercegovina	290	238	282
Belgija	398	451	498
Bjelorusija	35	30	44
Brazil	58	33	24
Bugarska	48	134	150
Cipar	0	4	0
Crna Gora	53	50	60
Češka	875	784	832
Čile	1	8	0
Danska	130	111	144

Estonija	20	49	54
Finska	57	53	113
Francuska	439	515	747
Grčka	17	13	24
Hong Kong	0	12	0
Indija	28	12	72
Indonezija	0	5	2
Irska	7	20	12
Island	0	4	5
Italija	1028	806	964
Izrael	147	171	133
Japan	49	88	369
Jordan	0	2	0
Južnoafrička Republika	10	7	4
Kanada	224	176	160
Kazahstan	8	2	1
Kina	12	27	52
Koreja	765	444	3747
Kosovo	0	81	74
Kuvajt	4	0	6
Letonija	389	470	170

Lihtenštajn	0	4	6
Litva	127	168	111
Luksemburg	34	17	27
Mađarska	635	453	554
Makedonija	56	79	27
Malta	4	0	nema podataka
Maroko	4	1	2
Meksiko	10	7	6
Nizozemska	967	1136	518
Norveška	87	69	84
Novi Zeland	16	14	15
Njemačka	2709	2866	2500
Poljska	2235	2330	2654
Portugal	21	15	39
Rumunjska	237	259	162
Rusija	541	389	425
SAD	480	279	321
Slovačka	288	354	359
Slovenija	250	154	361
Srbija	374	295	440
Španjolska	203	127	178

Švedska	214	192	209
Švicarska	301	320	227
Tajland	0	1	33
Tajvan	0	43	25
Turska	31	13	40
Ujedinjeno Kraljevstvo	259	276	300
Ukrajina	263	208	170
UKUPNO (strani gosti)*	16 897	16 180	19 575
+ domaći gosti	3 440	3 344	3 388
=	20 337	19 524	23 183

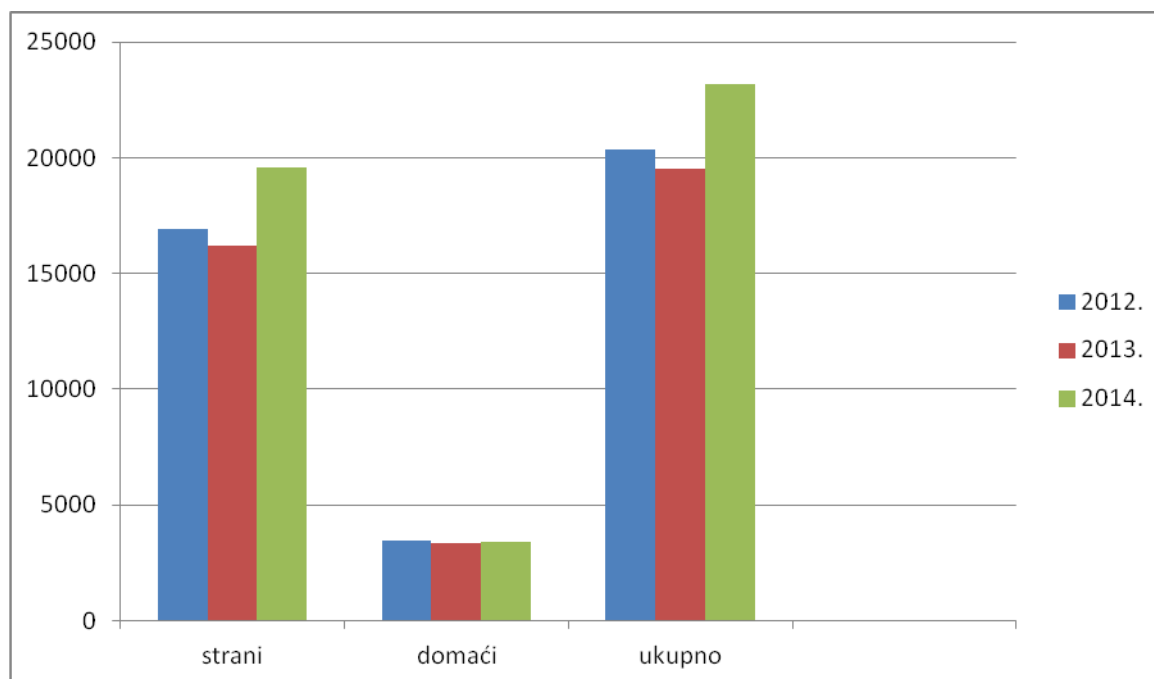
IZVOR: Interni podaci Turističke zajednice grada Karlovca

* U ukupnom iznosu ubrojani su i turisti iz ostalih zemalja Europe, Azije itd. koje nisu navedene u tablici.

Iz tablice je vidljivo kako je u navedenom razdoblju, po broju dolazaka, najviše turista bilo iz Njemačke, Poljske, Koreje, Italije i Austrije. Također, vidljivo je i kako su Karlovac posjetili i turisti iz vrlo dalekih zemalja poput Kine, Novog Zelanda, Tajlanda, Tajvana i Japana. Nadalje, velik je i broj posjetitelja iz Rusije i SAD – a. Najveći porast posjetitelja u navedenom razdoblju vidljiv je kod turista iz Koreje kojih je u Karlovcu 2014. godine bilo čak 3 747 (2013. zabilježena je brojka od 444 turista). Također, Karlovac u određenom broju posjećuju i turisti iz zemalja u koje su stanovnici grada Karlovca i okolnih područja masovno emigrirali sredinom prošlog stoljeća, a radi se o Australiji i Kanadi te već spomenutima – Njemačkoj i Sjedinjenim Američkim Državama.

Sljedeći grafikon prikazuje odnos broja dolazaka u grad Karlovac u razdoblju od 2012. do 2014. godine.

Grafikon 1. Dolazak turista u Karlovac (2012. – 2014.)

IZVOR: Interni podaci Turističke zajednice grada Karlovca

Iz grafikona je vidljivo kako je došlo do porasta broja stranih turista u 2014. godini u odnosu na prethodne dvije godine. Također, broj domaćih turista je kroz navedene tri godine gotovo jednak. Zbog povećanja broja stranih turista u gradu Karlovcu, povećao se ukupni broj dolazaka te je veći nego što je bio 2012. i 2013. godine.

Također, dostupni su i podaci o broju noćenja u Karlovcu za razdoblje od 2012. do 2014. godine. Radi se o podacima za turiste iz istih zemalja kao i u prethodnoj tablici u kojoj je bilo riječi o broju dolazaka.

Tablica 2. Noćenja turista u razdoblju 2012. – 2014

	2012.	2013.	2014.
Albanija	48	83	70
Argentina	27	7	10
Australija	379	269	285
Austrija	1422	1313	1169
Bosna i Hercegovina	770	354	715
Belgija	551	670	705
Bjelorusija	39	42	65
Brazil	60	42	26
Bugarska	58	142	221
Cipar	0	8	0
Crna Gora	76	52	64
Češka	1013	1577	1079
Čile	3	8	0
Danska	151	137	166
Estonija	21	87	66
Finska	80	67	125
Francuska	610	693	979
Grčka	27	39	44
Hong Kong	0	12	0
Indija	36	16	113

Indonezija	0	13	2
Irska	8	26	18
Island	0	4	17
Italija	1581	1527	1415
Izrael	179	220	191
Japan	51	92	385
Jordan	0	6	0
Južnoafrička Republika	10	7	6
Kanada	466	399	366
Kazahstan	20	2	1
Kina	23	33	78
Koreja	773	448	3905
Kosovo	0	93	84
Kuvajt	4	0	6
Letonija	395	471	171
Lihtenštajn	0	4	6
Litva	153	458	115
Luksemburg	39	19	42
Mađarska	1487	541	673
Makedonija	66	167	43
Malta	4	0	nema podataka

Maroko	4	8	4
Meksiko	14	9	12
Nizozemska	1119	1364	664
Norveška	153	74	116
Novi Zeland	18	20	16
Njemačka	4803	4040	3355
Poljska	2513	2899	3113
Portugal	23	26	65
Rumunjska	351	385	259
Rusija	858	694	607
Sjedinjene Američke Države	980	475	477
Slovačka	384	549	411
Slovenija	330	242	591
Srbija	721	496	1027
Španjolska	283	189	262
Švedska	313	315	247
Švicarska	442	505	322
Tajland	0	1	33
Tajvan	0	47	37
Turska	45	22	88
Ujedinjeno	396	470	431

Kraljevstvo			
Ukrajina	304	268	190
UKUPNO (strani gosti)*	24 869	23 710	25 911
+ domaći gosti	6 031	6 237	7 066
=	30 900	29 947	32 977

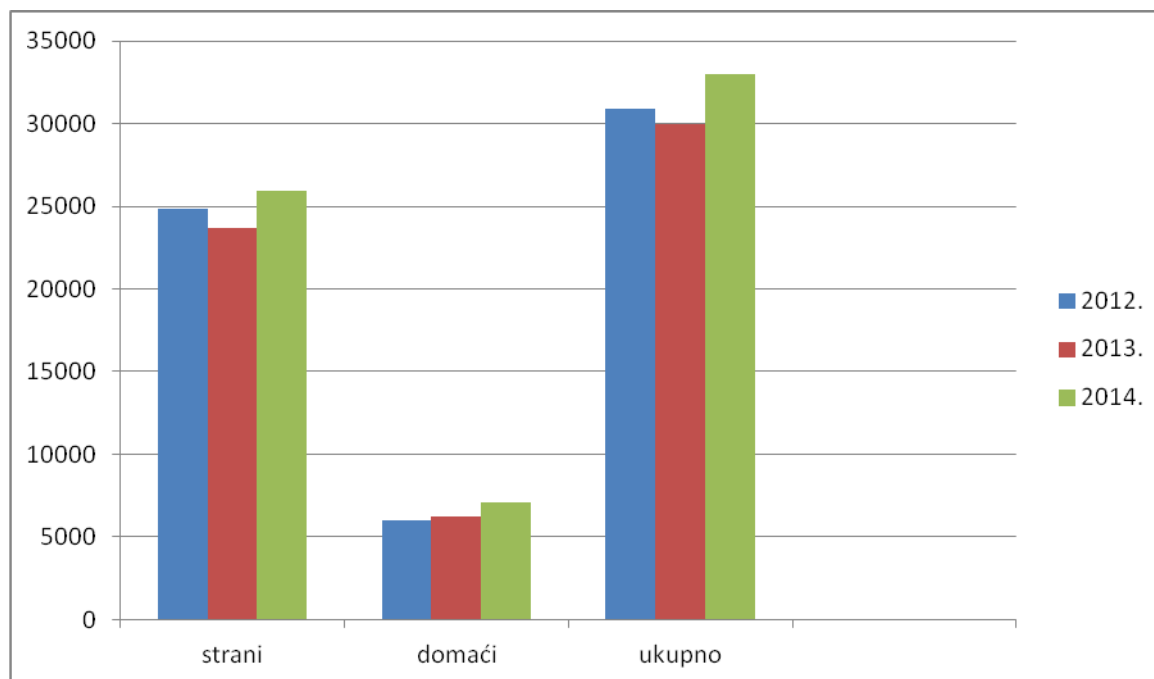
IZVOR: Interni podaci Turističke zajednice grada Karlovca

* U ukupnom iznosu ubrojani su i turisti iz ostalih zemalja Europe, Azije itd. koje nisu navedene u tablici.

Što se tiče noćenja turista u promatranom razdoblju, vidljivo je kako je najveći broj turista iz Njemačke, Poljske, Italije, Austrije, Koreje i Češke. Najveći porast u noćenjima vidljiv je kod turista iz Koreje kojih je bilo 3 905 u 2014. godini. Stanje noćenja je vrlo slično stanju dolazaka turista u istom razdoblju te je također zabilježen velik broj noćenja kod turista koji dolaze iz Kanade, Njemačke, SAD – a i Australije kao država u kojoj postoji velik broj hrvatskih emigranata.

Sljedeći grafikon prikazuje odnos broja noćenja u gradu Karlovcu u razdoblju od 2012. do 2014. godine

Grafikon 2. Noćenje turista u Karlovcu (2012. - 2014.)

IZVOR: Interni podaci Turističke zajednice grada Karlovca

Kao i kod broja dolazaka u Karlovac u razdoblju od 2012. do 2014. slično je stanje i kod broja noćenja u istom razdoblju. Za razliku od broja dolazaka domaćih turista u tom razdoblju, broj noćenja se povećavao iz godine u godinu. Naposljetku, u 2014. godini ukupno je zabilježeno više noćenja nego dolazaka u istom razdoblju, a vidljivo je i da je najviše noćenja ostvareno u 2014. godini.

Osim statističkih podataka vezanih uz broj dolazaka i noćenja, dostupni su podaci i o tipu smještaja u koji su turisti dolazili i kod kojeg tipa smještaja je zabilježeno najviše noćenja. Turistima su u ponudi bili hoteli, sobe za iznajmljivanje, apartmani, studio apartmani, kampovi, kuće i stanovi za odmor, hostel i nekategorizirani objekti. Prva tablica odnosi se na broj dolazaka, a druga na broj zabilježenih noćenja u razdoblju od 2012. do 2014. godine.

Tablica 3. Tip smještaja – dolasci (2012. – 2014.)

	2012.	2013.	2014.
HOTEL	14 521	13 687	16 106
SOBA ZA IZNAJMLJIVANJE	5421	4 853	5 247
APARTMAN	122	222	315
STUDIO APARTMAN	209	218	233
KAMP	300	537	730
KUĆA / STAN ZA ODMOR	0	7	206
NEKATEGORIZIRANI OBJEKT	34	0	-
HOSTEL	-	-	346

IZVOR: Interni podaci Turističke zajednice grada Karlovca

Najviše turista bilo je u hotelima u svakoj od tri navedene godine, a najveći broj dolazaka u hotele zabilježen je 2014. godine. U 2014. godini turisti su dolazili i u hostel, a većinom se radi o osobama mlađih dobnih skupina. Sljedeća tablica odnosi se na broj noćenja u razdoblju od 2012. do 2014.

Tablica 4. Tip smještaja – noćenje (2012. – 2014.)

	2012.	2013.	2014.
HOTEL	19 972	19 830	21 429
SOBA ZA IZNAJMLJIVANJE	9 522	8 432	7 415
APARTMAN	423	490	758

STUDIO APARTMAN	578	555	1 790
KAMP	371	591	833
KUĆA / STAN ZA ODMOR	0	49	219
NEKATEGORIZIRANI OBJEKT	34	0	-
HOSTEL	-	-	533

IZVOR: Interni podaci Turističke zajednice grada Karlovca

Kao i kod tablice u kojoj su analizirani dolasci kroz tri navedene godine, stanje je vrlo slično kada su u pitanju noćenje. Najveći broj noćenja zabilježen je u hotelima i to s većim porastom u 2014., a u odnosu na prethodne dvije godine. Najveći broj noćenja zabilježen je u 2014. godini u kojoj je došlo do povećanja broja noćenja kod gotovo svih tipova smještaja (pad bilježe samo sobe za iznajmljivanje).

4.2. Važnost turizma za grad Karlovac

Kao i u svakom gradu, turizam je važna gospodarska djelatnost i u gradu Karlovcu. Iako još uvijek nije jedna od onih djelatnosti koja donosi najveći profit u gradske blagajne, situacija bi se u narednim godinama mogla promijeniti. U ovom poglavlju bit će riječi o utjecaju turizma na gospodarstvo u gradu Karlovcu i užoj okolici te o neekonomskim učincima turizma.

4.2.1. Utjecaj turizma na gospodarstvo

Što se tiče utjecaja turizma na gospodarstvo, najvažnije je spomenuti da je turizam vezan uz poslovanje ugostiteljskih objekata i hotela te ostalih tipova prenoćišta koji se nude turistima. Na području grada Karlova nalazi se oko 300 registriranih ugostiteljskih objekata kao i restorana, noćnih klubova i sl. Radi se o ugostiteljskim objektima koji posluju isključivo nevezano za turizam i turističke djelatnosti. Razvoj turizma u gradu Karlovcu pogodovao bi poslovanju ugostitelja kao vlasnika hotela koji bi bilježili sve veći broj noćenja i, samim time, ostvarivali i veći profit. Budući da Karlovac nije grad koji živi isključivo od turizma, važno je reći da gospodarstvo ne ovisi o prihodima koje u Karlovac donosi turizam. S druge strane, ukoliko dođe do intenzivnijeg razvoja turizma u gradu Karlovcu, utjecaj na gospodarstvo može biti isključivo pozitivan. Razvojem turizma došlo bi do ekonomskog rasta grada Karlovca kao i do smanjenje stope nezaposlenosti. Sve to direktno bi utjecalo na gospodarstvo, isključivo u pozitivnom smislu.

Turizam, već sada, u Karlovcu zapošljava određen broj ljudi u turističkim agencijama, kao turističke vodiče, ali određeni broj ljudi zaposlen je i u Turističkoj zajednici grada Karlovca. I sa stajališta zapošljavanja, može se reći kako turizam već sad zapošljava određen broj ljudi, a da bi se, razvojem turizma, te brojke i povećale.

4.2.2. Neekonomski učinci turizma

Osim učinaka turizma koji su vidljivi na području politike, ekonomije i gospodarstva, vidljivi su i učinci koje turizam ostavlja u različitim drugim područjima života i djelatnosti. Jedan od neekonomskih učinaka turizma u gradu Karlovcu sigurno je i promicanje kulture. Zbog prepoznatljive arhitekture, uspjeha u području glazbene, likovne, filmske i scenske umjetnosti, Karlovac bi, razvojem turizma, sve više promicao kulturne vrijednosti u gradu. Također, promicanju kulture bi svakako doprinijelo ulaganje u obnovu i restauraciju dijelova karlovačke „zvijezde“ kao i Starog grada Dubovca koji je jedan od prepoznatljivih simbola grada Karlovca.

Na neekonomski učinak turizma u promicanju kulture u gradu Karlovcu nadovezuje se promicanje prepoznatljivosti grada Karlovca i simbola koji su karakteristični za grad. U budućnosti bi svakako trebalo obratiti pažnju na segmente koji su već sada najprepoznatljiviji dijelovi grada. Gradsko naselje Dubovac tako je prepoznatljivo po veslačkom klubu, Starom gradu Dubovcu koji svake godine priređuje sajam vlastelinstva na kojem oživi razdoblje srednjeg vijeka te poznatom restoranu „Kvaka“. Nadalje, centar zbivanja grada Karlovca se krajem lipnja seli na Baniju i Gazu, gradske četvrti koje organiziraju Ivanjski krijes s obje obale rijeke Kupe. Gradska četvrt Rakovac na svojem području ugošćuje najpoznatiju pivarsku manifestaciju, „Dani piva“ koja se održava krajem kolovoza i početkom rujna. Dio grada uz Vrbanićev perivoj poznat je po sportskim i rekreacijskim aktivnostima te po arboretumu u okrugu srednje Šumarske škole. Središnji dio grada, ulica Korzo i okolno područje unutar zidina karlovačke „Zvijezde“ simbol je grada Karlovca koji govori o nastanku grada i njegovoj prošlosti. Vidljivo je da je Karlovac grad pun prepoznatljivih simbola u koje treba ulagati u budućnosti kako bi i dalje bili turističke atrakcije koje će izletnici dolaziti posjećivati i razgledavati te na kojima će se bazirati budući razvoj turizma.

Kako bi grad bio vizualno privlačan turistima, važno je provoditi ekološki prihvatljivo ponašanje svih građana i turista u gradu. Tijekom cijele godine vrlo je važno da se obrati pažnja na izgled grada, urednost i održavanje svih gradskih četvrti kao i samog centra, ali i parkova, obala uz rijeke, šetnica, perivoja i sl.

Također, razvoj turizma može imati i jedan učinak koji se odnosi na stanovnike grada Karlovca. Radi se o zadovoljstvu građana koji obitavaju na ovom području. Grad koji je prepoznatljivo turističko središte zadržat će svoje stanovnike upravo zbog onih sadržaja koji se nude i turistima. Grad bez sadržaja i bez mogućnosti zabave, odmora i rekreacije neće zadržati stanovnike te će oni migrirati u druge dijelove Hrvatske. Suprotno tome, dostupnost različitih sadržaja zadržat će i pružiti zadovoljstvo domaćem stanovništvu, a istovremeno će privlačiti turiste. Grad Karlovac ne smije se promatrati kao izolirana sredina već treba širiti turističko područje prema okolnim mjestima i ostalim gradovima karlovačke županije. Sukladno tome, gradovi Duga Resa, Slunj, Ogulin i Ozalj također mogu doprinijeti razvoju turizma grada Karlovca i županije budući da svaki od njih posjeduje određene sadržaje koji bi mogli privući turiste.

5. SWOT ANALIZA

U mnogobrojnoj literaturi se analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji često označava i akronimom SWOT (od engleskih riječi Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats). SWOT analiza služi za sumiranje i strukturiranje podataka u četiri kategorije (S-snaga, W-slabosti, O-prilike, odnosno mogućnosti, i T-prijetnje) te prikazivanje u jednom izvještaju. Pri planiranju daljnjeg razvoja turizma važno je analizirati sadašnje stanje te utvrditi što su komparativne prednosti, a što nedostaci grada Karlovca.¹⁵

SNAGE

Element	Obrazloženje
Povoljan geostrateški položaj	-Karlovac je križište najvažnijih prometnica koje povezuju primorsku i panonsku Hrvatsku -Željeznička postaja međunarodne željezničke pruge
Značajan hidrološki potencijal	-na prostoru grada nalaze se četiri rijeke (Korana, Kupa, Mrežnica i Dobra) te brojne rječice koji predstavljaju značajni turistički resurs
Biološka i krajobrazna raznolikost	-u sklopu grada Karlovca nalazi se posebni rezervat Cret Banski Moravci, dok su u postupku zaštite 4 posebna rezervata, 2 spomenika prirode, 5 značajnih krajobraza i 1 spomenik parkovne arhitekture -postoje i 4 lokacije zaštićene panoramske vrijednosti krajobraza
Parkovna arhitektura	-Vrbanićev perivoj, Marmontova aleja, drvoredi i parkovi oko Zvijezde
Raznoliko kulturno-povijesno nasljeđe	-životopisan etnološki sadržaj i kulturna raznolikost -postojanje udruga i društava za promicanje kulturne baštine
Postojanje karlovačke Zvijezde	-jedinstveni kulturni resurs u regiji -jedinstvena urbana fortifikacija
Postojanje Starog grada Dubovca	-privlači grupe turista i individualne turiste -Sajam vlastelinstva i niz drugih događanja -kula sa vidikovcem

¹⁵ Strategija razvoja grada Karlovca 2012.-2020., Karlovac, 2012. god. str. 98

Postojanje manifestacije od nacionalnog značaja	-Dani piva s tradicijom od 25 godina najveće su pivarsko događanje u Hrvatskoj
Foginovo kupalište	-prvo registrirano riječno kupalište u Hrvatskoj
Postojanje zaliha geotermalnih voda	-postojanje geotermalnog ležišta Rečica
Postojanje sportskih organizacija	-potencijalno su dio turističkih aranžmana ili ponude selektivnih oblika turizma -Karlovačka sportska zajednica ima 143 registrirane članice
Tradicija pivarstva	-u Karlovcu postoji tradicija pivarstva koja datira iz 1781. godine kada se spominju prva varenja piva u Zvijezdi -1854. godine osnovana Karlovačka pivovara
Postojanje turističke infrastrukture	-nekoliko planinskih staza -nekoliko biciklističkih staza
Tradicija rekreacijskog ribolova	-postojanje uvjeta, sadržaja i tradicije rekreacijskog ribolova
Tradicija lovstva	-dugogodišnja tradicija s obzirom na postojeća lovišta na području grada Karlovca i u okruženju grada
Postojanje obrazovnih institucija za kadrove u turizmu i ugostiteljstvu	-srednjoškolsko strukovno i visoko obrazovanje (Trgovačko-ugostiteljska škola, Ekonomsko-turistička škola, Veleučilište u Karlovcu)
Prostorno planska dokumentacija	-PPUGK, GUP su usvojeni
Pročistač otpadnih voda	-u sklopu ISPA projektaje u fazi dovršenja

SLABOSTI

Element	Obrazloženje
Neriješeni imovinsko pravni odnosi u Zvijezdi i loše imovinsko stanje	-dovodi do depopulacije -poslovni prostori su prazni
Nedovoljno turističkih atrakcija, nedostatak atrakcija kao mjesta privlačenja turista	-postojeći resursi nisu valorizirani -premalom atrakcija koje zadovoljavaju potrebe modernog stranog i domaćeg turista
Nedostatan broj i kvaliteta događanja	-nedovoljna kvaliteta postojećih događanja -događanja nisu postavljena tržišno -manjak sredstava za promociju
Nedostatan broj i kvaliteta zabavnih sadržaja	-nedostatak zabavnih parkova i drugih oblika aktivnosti -nedovoljan broj ugostiteljskih objekata

Izumiranje tradicijskih zanata	-tradicionalni zanati nedovoljno se prenose na mlađe generacije
Nedovoljno razvijeno poduzetništvo u turizmu	-sustavi poticanja poduzetnika su nedovoljno dobri -nedovoljna edukacija poduzetnika -pomanjkanje poduzetničke inicijative -vrlo malo investicija u turizmu
Nedostatna promocija destinacije	-sredstva za promociju destinacije su vrlo ograničena -ne postoji strateški marketing plan turizma -loša koordinacija u sustavu promocije između institucija u gradu
Nedostatni kapacitet Foginovog kupališta	-lokacija nije spremna za povećani kapacitet potencijalnih izletnika i turista -nedostatak kvalitetnih ugostiteljskih objekata
Neriješena odvodnja otpadnih voda	-na svim rijekama
Slabe prosječne popunjenosti smještajnih kapaciteta	-najveća popunjenost u srpnju i kolovozu što ukazuje na sezonalnost popunjenosti
Nedostatan menadžment destinacije	-ne postoji plan razvoja turizma -nedostatak financijskih sredstava -nepostoji sustav upravljanja turističkom destinacijom
Nedostatak hostela i hostela adekvatnih kapaciteta	-u gradu ne postoji hostel ni kamp adekvatnih kapaciteta
Nedostatak ponude ruralnog turizma	-nedovoljna ponuda za modernog turista
Neiskorištenost tradicije pivarstva	-tradicija pivarstva postoji ali je nedovoljno turistički valorizirana
Neumreženost nositelja turističke ponude	-hotelijeri i ugostitelji nemaju zajednički nastup
Nedostatna i neodgovarajuća turistička ponuda	-slaba turistička potrošnja -niska prosječna duljina boravka turista -niska popunjenost kapaciteta van sezone
Nedovoljna ekološka osviještenost poslovnih subjekata u turizmu	-nemaju regulirano sakupljanje otpada -ne osvještavaju turiste o važnosti ekologije u turizmu za održivi razvoj

PRILIKE

Blizina poznatih destinacija koja ujedno mogu biti i emitivna tržišta	-potencijalna emitivna tržišta poput Zagreba ili Rijeke -velika koncentracija turista u blizini -blizina Plitvičkih jezera
Postojanje fondova Europske Unije	-mogućnost ulaganja u turizam i u selektivni turizam
Pruga Karlovac-Sisak	-napuštena ruta bivše pruge Karlovac-Sisak predstavlja potencijal za izgradnju biciklističke staze koja bi povezala gradove

Razvoj kulturnog turizma	-turistička interpretacija kulturne baštine Zvijezde
Postojanje projektne dokumentacije	-postojanje dokumentacije vezane uz razvoj Muzejske zbirke naoružanja na Turnju
Program razvoja obrazovnih kapaciteta grada Karlovca	-rastući broj studenata u gradu Karlovcu -veći broj studenata pruža mogućnost povećanja sadržaja kulturne, trgovačke i ugostiteljske ponude
Ruralni turizam	-strategija ruralnog razvoja ići će u provedbu -mogućnost korištenja EU fondova
Program razvoja sportsko-rekreacijskih sadržaja grada Karlovca	-sadržaji poput Dana piva, biciklističke staze, kupališta, šetnice, sportska dvorana -smatra se da će kompleks koristiti rekreativci, sportaši ali i domicilno stanovništvo
Geotermalni izvor Rečica	-mogućnost korištenja u zdravstvenom i rekreacijskom turizmu
Program razvoja turističke lokacije Dubovac	-mogućnost povećanja turističkog prometa i turističke potrošnje -mogućnost suradnje sa turističkim agencijama

OGRANIČENJA

Složenost i nedovoljna brzina u administraciji	-komplicirane procedure koje dugo traju -dug period potreban za izradu tehničke dokumentacije -u Zvijezdi potrebne i izrade geodetskih i konzervatorskih dozvola, a preduvjet su za pokretanje bilo kakvih konkretnih projekata
Gospodarska kriza	-smanjena je razina investicija -smanjena potrošnja u turizmu
Neregulirano tržište usluga turističkih vodiča	-grupe koje dovode agencije u grad često imaju turističkog vodiča koji nije licenciran za Karlovačku županiju
Nedostatak sredstava za investicije	-nedostatak sredstava i u privatnom i u javnom sektoru
Neosjetljivost financijskog sektora	-bankarski sektor nije dovoljno osjetljiv kako bi se financirali investicijski projekti u turizmu
Neusklađenost događanja kontinentalnih gradova	-gradovi često u isto vrijeme razvijaju događanja istovremeno
Nedostatna aktivnost privatnog sektora	-manjak interesa za investicije

Iz prikazane SWOT analize vidljivo je kako grad Karlovac ima velik broj snaga i prilika koje mogu pozitivno utjecati na razvoj turizma u gradu. Također, postoje određene prijetnje i slabosti no prevladavaju pozitivne komponente. U daljnjem razvoju turizma u gradu Karlovcu ključno je bazirati se na pozitivne elemente, a ono što je negativno treba svesti na najmanju moguću mjeru kako bi bilo što manje negativnih utjecaja na uspješan razvoj turizma.

6. SMJERNICE, MJERE I AKTIVNOSTI ZA RAZVOJ TURIZMA

Dokument na kojem će se temeljiti ovo poglavlje je postojeća Strategija razvoja turizma grada Karlovca 2012. – 2020 izrađenoj od strane Turističke zajednice grada Karlovca. Razvoj turizma u budućnosti temeljit će se i na već postojećem stanju turizma grada Karlovca kao i na stanju gospodarstva u gradu. S druge strane, navedene čimbenike treba razvijati u skladu s potrebama turističkog tržišta. Vidljivo je što turisti traže te na koji način žele provesti svoje slobodno vrijeme. Trenutno su mnogobrojni turisti koji dolaze iz velikih gradova željni rekreacije, svježeg zraka i netaknute prirode. I u tom aspektu Karlovac ima ponudu za sve, npr. kamp na rijeci Mrežnici.

Slika 5. Kamp Slapić na rijeci Mrežnici

IZVOR:Kamp Slapić <http://www.campslapic.hr> [dostupno: 14.06.2015.]

Kako bi se turizam što bolje razvijao, važno je razmišljati korak unaprijed odnosno imati u vidu koji su to krajnji ciljevi koji se žele postići razvojem turizma. Zasigurno se radi o nekim od sljedećih ciljeva:

- a) zadovoljstvo turista,
- b) zadovoljstvo lokalnog stanovništva,
- c) unapređenje kvalitete života u Karlovcu i okolici,
- d) razvoj infrastrukture i očuvanje okoliša,
- e) razvoj konkurentnosti turističke ponude.

Što se tiče strategija za razvoj turizma, prilikom njene izrade važno je proći kroz nekoliko ključnih faza bez kojih strategija ne bi bila valjana. Početna faza odnosi se na vanjsku analizu situacije što znači da će se u ovoj fazi posebna pažnja posvetiti npr. statističkim podacima o broju dolazaka i noćenja u neko turističko mjesto. Isto tako, u ovoj fazi treba prikupiti što više podataka o turistima koji su do sada posjećivali navedenu destinaciju (u kojem mjesecu ima najviše turista, iz koje zemlje najčešće dolaze, koliko dugo se zadržavaju i sl.) te o turističkim atrakcijama koje se turistima mogu ponuditi u gradu. Nakon vanjske analize situacije potrebno je provesti onu unutarnju, a ona će dati odgovore na sljedeća pitanja:

- 1) Postoji li vizija razvoja turizma?
- 2) Kako su organizirani subjekti u privatnom i javnom sektoru ?
- 3) Koji su financijski izvori?
- 4) Postoji li politika tržišta?
- 5) Postoji li monitoring u turizmu?¹⁶

Nadalje, potrebno je izraditi SWOT analizu određene turističke destinacije, kao što je učinjeno i u ovom radu na primjeru grada Karlovca. SWOT analiza temelji se procjeni snaga, slabosti, prilika i prijetnji koje se odnose na bilo koji poslovni poduhvat kao što je i strategija za razvoj turizma u gradu Karlovcu. Nakon izrade SWOT analize potrebno je utvrditi misiju i viziju kojima će se izvršitelj voditi tijekom provedbe projekta. Kako bi se definirala vizija, također se mogu postaviti neka pitanja na koja se, prilikom izrade vizije, može osloniti. Radi se o sljedećim pitanjima:

- 1) Koje proizvode ili usluge želimo promovirati?
- 2) Kakav turistički proizvod naposljetku želimo?
- 3) Koje grupe klijenata želimo privući?
- 4) Koje marketinške segmente želimo pridobiti?
- 5) Na koja se geografska tržišta želimo orijentirati?¹⁷

---

¹⁶Azra.hr, <http://www.azra.hr/hr/529/7-kljucnih-faza-u-izradi-strategije-razvoja-turizma> [dostupno: 14.06.2015.]

¹⁷Azra.hr, <http://www.azra.hr/hr/529/7-kljucnih-faza-u-izradi-strategije-razvoja-turizma> [dostupno: 14.06.2015.]

Nakon definiranja vizije, radi se o određivanju strateških ciljeva. U toj fazi dolazi do sinteze svih prethodnih faza te se na temelju njih prethodnih čimbenika donosi konkretniji plan provedbe. Važno je da ideje budu u skladu s mjerodavnim državnim ili lokalnim pravnim dokumentima kako bi sve proteklo legalno i kako bi bilo ostvarivo u najkraćem mogućem roku. Preposljednja faza odnosi se na određivanje prioriteta i mjera, a u njoj se definira vrsta aktivnosti kao i njeni nositelji, korisnici i mehanizmi provjere. Posljednja faza je izrada akcijskog plana kao završni dio izrade i provedbe strategije razvoja turizma, kako za Karlovac tako i za druge destinacije.

7. ZAKLJUČAK

Na početku završnog rada postavljen je cilj čije je ostvarenje predviđeno pisanjem ovog rada. Cilj rada je bila analiza mogućnosti razvoja turizma u gradu Karlovcu. Karlovac, kao jedan od gradova središnje (geografski preciznije – sjeverozapadne) Hrvatske, je grad prepun mogućnosti za razvoj turizma. Sa svojom širom okolicom predstavlja područje koje ima mogućnosti za bavljenje turizmom u svim razdobljima godine.

Prvenstveno, zbog svog položaja na četiri rijeke, Karlovac ljeti ima mogućnost ponude kupališnog turizma za mnogobrojne turiste koji, na putu prema drugim turističkim odredištima, prolaze Karlovcem. U blizini nekih rijeka počeli su se graditi kampovi koji turistima nude mogućnost dužeg boravka uz rijeku u samom srcu prirode. Nadalje, poznato je kako se Karlovac ponekad naziva i gradom na pet rijeka. Ta uzrečica najpopularnija je u razdoblju krajem kolovoza i početkom rujna kada se održava najpoznatija zabavna manifestacija u gradu – tradicionalni karlovački Dani piva. Dani piva su manifestacija koja iz godine u godinu privlači sve više ljudi različitih dobnih skupina iz različitih dijelova Hrvatske, ali i okolnih zemalja. Sukladno tome, u tom razdoblju će mnogobrojni posjetitelji doći u Karlovac te im je potrebno ponuditi i druge sadržaje kako bi se za vrijeme manifestacije što duže zadržali u gradu.

Osim zabavnih sadržaja vezanih uz tradicionalnu karlovačku ljetnu manifestaciju, važno je spomenuti kako se razvoj turizma može bazirati na bogatoj povijesnoj, kulturnoj, umjetničkoj i sakralnoj baštini grada. Isto tako, turiste će privući i zanimljiva arhitektura, posebice arhitektura karlovačkih parkova i perivoja čija ljepota pridonosi ljepoti i prepoznatljivosti cijelog grada. Ljubitelje slikarstva će privući galerija Vjekoslav Karas te mnogobrojne izložbe koje je moguće vidjeti u Gradskoj knjižnici, najpoznatijem karlovačkom centru kulture Zorin dom i ostalim centrima kulture i umjetnosti u gradu. Za turiste koji su zaljubljenici u povijest i zanima ih povijest nastanka srednjovjekovnih gradova i utvrda, karlovačka „zvijezda“ bit će žarište zanimanja u Karlovcu. Isto tako, Stari grad Dubovac poseban je zbog toga što je jedan od najbolje sačuvanih, ali i najljepših primjera feudalnog graditeljstva u cijeloj Hrvatskoj.

Naposljetku, važno je spomenuti kako Karlovac sa svojom okolicom i ostalim gradovima u karlovačkoj županiji ima izrazito velike mogućnosti za razvoj turizma. Iako je još uvijek turizam u kontinentalnom dijelu Hrvatske slabije razvijen nego turizam u primorskim krajevima Republike Hrvatske, važno je raditi na tome da se i područja kontinentalne Hrvatske razvijaju na način koji će privući turiste iz Hrvatske, Europe i svijeta. Turizam, kao grana djelatnosti, može uspješno donositi velike financijske prihode gradovima i županijama,

ali i pojedincima koji se odluče baviti njime. Karlovac ima sve preduvjete, od prirodnih i kulturnih resursa nadalje za razvoj turizma. Sukladno tome, kroz neko vrijeme moguće je da postane jedna od traženijih turističkih destinacija u kontinentalnom dijelu Hrvatske.

8. POPIS LITERATURE

Knjige

- Absac, J. (2003.) *Grad Karlovac i njegove Koranske kupelji*, Matica hrvatska Karlovac, Karlovac
- Bakić, M. (2013.) *Aktiviraj Karlovac*, Udruga za razvoj građanske i političke kulture Karlovac Polka, Karlovac
- Bakić, M. (2014.) *Dubovčaki 50 plus*, Tiskara Pečarić i Radočaj, Karlovac
- Bilen, M., Bučar, K. (2001.) *Osnove turističke geografije*, Mikrorad, Zagreb
- Čepurkovski, I. (2013.) *Karlovački parkovi*, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, Karlovac
- Čorak, S. (2011.) *Izazovi upravljanja turizmom*, Institut za turizam, Zagreb
- Grginčić, J. (2014.) *Kako je nastao moj Karlovac*, Udruga za promicanje kulture čitanja KAlibra, Karlovac
- Jančić, I. (2011.) *Spomenar Ozlja i ozaljskog kraja*, vlastita naklada, Karlovac
- Kovačević, B. (2009.) *Karlovac naše mladosti*, vlastita naklada, Zagreb
- Kurevija, T., Kljaić, Ž., Vulin D. (2010.) *Analiza iskorištavanja geotermalne energije na geotermalnom polju Karlovac*, NAFTA, Zagreb
- Majetić, G. (2012.) *Karlovačko amatersko kulturno stvaralaštvo*, Zajednica organizacija amaterskih kulturnih djelatnosti grada Karlovca, Karlovac
- Marošević, G. (2010.) *Glazba četiriju rijeka : povijest glazbe Karlovačkog Pokuplja*, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
- Mihalić, J. (2013.) *Novi život drevnog umjeća*, Gradski muzej, Karlovac
- Miholović, K. (2003.) *Inventari za fondove i zbirke*, Državni arhiv u Karlovcu, Karlovac
- Pende, H. (2013.) *Hrvatski turizam : upravljanje identitetom*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb
- Peršin, V. (2008.) *Karlovački vrtovi*, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, Karlovac
- Staničić, J. (1996.) *Ozalj, turistički vodič*, Turistička zajednica općine Ozalj, Ozalj
- Statistički podaci Turističke zajednice grada Karlovca
- *Strategija razvoja turizma grada Karlovca 2012. – 2020.*, Turistička zajednica grada Karlovca, Karlovac

- Strohal, R. (2006.) *Grad Karlovac opisan i orisan*, Matica hrvatska, Karlovac
- *Studija održivog razvoja kulturnog turizma za Stari grad Dubovac* (2009.), Muze d.o.o., Zagreb
- Švegar, Z. (2001.) *Dva stoljeća športa u Karlovcu*, Karlovačka športska zajednica, Karlovac
- Župančić, A. (2008.) *Karlovac – zeleni grad u cvijeću*, Lana – karlovačka tiskara, Karlovac

Internet izvori

- Aktiviraj karlovac: <http://aktivirajkarlovac.net/publikacija-aktiviraj-karlovac/turisticki-razvoj> [dostupno: 15.06.2015.]
- Azra: <http://www.azra.hr/hr/529/7-kljucnih-faza-u-izradi-strategije-razvoja-turizma> [dostupno: 14.06.2015.]
- Ekoturizam Mrežnica: <http://mreznica.com> [dostupno: 15.06.2015.]
- Hotel Korana: <http://www.hotelkorana.hr/default.aspx?id=61> [dostupno: 15.06.2015.]
- Hrvatska turistička zajednica: <http://croatia.hr/hr-HR/Aktivnosti-i-atrakcije/Dogadanja/Mjesto/Karlovac/Dogadanje/Zabava/Festival/Dani-piva?ZXZcMTAyNyxwXDMz> [dostupno: 15.06.2015.]
- Karlovačka županija: <http://www.kazup.hr/o-zupaniji/regionalni-operativni-program/swot-analiza.html> [dostupno: 15.06.2015.]
- Ministarstvo turizma Republike Hrvatske: <http://www.mint.hr> [dostupno: 15.06.2015.]
- Poslovni turizam: <http://www.poslovniturizam.com/destinacije/karlovac/18> [dostupno: 15.06.2015.]
- Stari grad Dubovac: <http://karlovac-touristinfo.hr/hr/galerija/stari-grad-dubovac> [dostupno: 15.06.2015.]
- Turistička zajednica karlovačke županije: <http://www.tzkz.hr> [dostupno: 15.06.2015.]

9. POPIS ILUSTRACIJA

POPIS SLIKA

Slika 1. Cret Banski Moravci	8
Slika 2. Vrbanićev perivoj	8
Slika 3. Marmontova aleja	9
Slika 4. Stari grad Dubovac	11
Slika 5. Kamp Slapić na rijeci Mrežnici	33

POPIS TABLICA

Tablica 1. Dolasci turista u razdoblju 2012. – 2014.	13
Tablica 2. Noćenja turista u razdoblju 2012. – 2014.	18
Tablica 3. Tip smještaja – dolasci (2012. – 2014.)	23
Tablica 4. Tip smještaja – noćenje (2012. – 2014.)	23

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Dolazak turista u Karlovac (2012. – 2014.)	17
Grafikon 2. Noćenje turista u Karlovcu (2012. - 2014.)	22

